

- samfunn@vl.no
- tips til avdelingen: 22 310 435

verden

Sju måneder gamle Aisha Mohamed Hasan blir båret inn på et sykehus i Mogadishu like etter at moren og en eldre bror ble drept i et granatangrep lørdag kveld.

Foto: Scanpix

Titusenvis flykter

■ Rundt 47.000 sivile har flyktet fra Somalias hovedstad de siste dagene. Voldshandlingene i Mogadishu er de verste på 15 år, ifølge FN.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) opplyste videre i går at hele 96.000 personer ble tvunget på flukt i løpet av februar og mars. Mange la ut på en farlig reise gjennom områder kontrollert av rivaliserende klaner, fremfor å bli værende i Mogadishu. Flere titall personer er drept de siste dagene, mange av dem sivile.

©NTB

I går var det 25 år siden Argentina invaderte de britiske Falklandsøyene og krigen med Storbritannia brøt ut. Her blir de falne soldatene hedret av argentinske krigsveteraner i den sørlige byen Ushuaia.

Foto: Scanpix

Anklager britene for krigs-arroganse

Argentina avviser Storbritannias diplomatiske utspill i forbindelse med 25-årsdagen for krigen om Falklandsøyene. Britene viser arroganse, sier Argentinas utenriksminister.

«Ufølsom». Storbritannias utenriksminister Margaret Beckett uttrykte i anledning dagen en «vedvarende beklagelse» over tapet av liv på begge sider i krigen i Sør-Atlanteren for 25 år siden. Men hennes argentinske kollega fordømmer det han kaller en ufølsom, militær seiersrus i de britiske myndighetenes markering av dagen.

– Det de vil ha er ikke det Tony Blair kalte en minnemarkering, men en triumferende militærparade, en typisk arrogant gest, sa utenriksminister Jorge Taiana søndag.

Hedersgjest. Storbritannias tidligere statsminister Margaret Thatcher styrket sin stilling kraftig som følge av krigen. I går kveld var hun blant hedersgjestene når krigsutbruddet markeres i en privat seremoni i St. Paul's Cathedral i London.

900 døde. Storbritannia og Argentina utkjempet en to måneder lang krig etter at argentinske styrker under ledelse av Argentinas militærjunta invaderte de fjerntliggende øyene 480 kilometer fra Argentinas kyst den 2. april 1982. Over 900 mennesker mistet livet.

©NTB

Motstraums klima

Svekka Golfstraum gjer ikkje Skandinavia kaldare, syner ny

Magnus Stokka

magnus@vl.no

22310417

Luftstraumen vinn over vasstraumen.

Det gjer at klimaet vert varmare.

Alle modellar som simulerer framtidsklimaet, viser at Golfstraumen vert redusert. Det kjem også fram i den fjerde hovudrapporten frå FN sitt klimapanel IPCC, som vart lagt fram nyleg.

Meir varmt vatn. Det har vore spekulert i om dette vil føre til kaldare klima her i Skandinavia. Ein fersk analyse utført av doktorgradsstudent Ingo Bethke ved Nansensenteret, avfeiar denne teorien. Vi vil få meir varmt vatn inn i våre farvatn, noko som vil forsterka oppvarminga, skriv forskning.no.

Lufta vinn. Doktorgradsstudenten får støtte frå forskingsdirektør Helge Drange ved Nansensenteret og Bjerknensenteret.

– Temperaturen vil sannsynlegvis stige med to til tre grader i løpet av dette hundreåret, seier han til Vårt Land.

– Men når ein varm havstraum som Golfstraumen vert svekka, er det vel grunn til å tru at det vert kaldare?

– Ja, men ein må sjå på kva som er sterkast: Vasstraumen gjennom Golfstraumen, eller luftstraumen i atmosfæren. Det er nemleg kjent at den globale oppvarminga fører til auka lufttemperaturar. Sluttretkeskapen blir at lufta varmar meir enn havet kjølnar, forklarar Drange.

Små konsekvensar. – Så den globale oppvarminga spelar ei meir sentral rolle enn Golfstraumen når det gjeld dei framtidige klimaforholda i Noreg?

– Det er sant. Ein reduksjon av Golfstraumen har mindre å

GOLFSTRAUMEN

Golfstraumen er ein varm havstraum som fører vatn frå Det karibiske hav mot nordaust, tvers over Atlanterhavet.

Hovudstraumen passerer mellom Skottland og Island og føl deretter Noregs kyst nordover.

Golfstraumen gjer at vi lever i verdas mest unike klima-oase.

seie enn auka global oppvarming. Om Golfstraumen stoppar heilt, noko som sannsynleg-

vis ikkje skjer i løpet av dette hundreåret, vil temperaturen gå ned med 4–6 grader, seier forskingsdirektøren.

– Men du estimerer ein temperaturauke på to til tre grader. Kva konsekvensar vil det gje?

– Det vil ikkje gje den store effekten. Men om du har eigarinteresser i eit skitrekke eller i ei hytte på fjellet, kan det sjølsagt bli problematisk. Eg trur auka nedbørmengder og stigande hav vil gje større utfordringar. Dessutan er eg spent på kor fort Grønlandsisen vil smelte.

No skal kollega Tore Furevik

ved Geofysisk institutt sjå nærare på kva som skjer i Arktis når isen forsvinn. Blir det mindre isfrysing framover, vil dei store straumsystema i Nord-Atlanteren bli svekka, og det er dette som har fått mange til å lure på om vi vil få mindre effekt av Golfstraumen og eit kaldare klima.

Konservative. – Truleg er dei fleste klimamodellane konservative i sine estimat når det gjeld issmelting. Det vakte stor oppsikt då vi for sju år sidan gjekk ut og sa at Nordpolen kan vere

Den irakiske påtalemyndigheten ønsker dødsstraff for Ali Hassan al-Majeed. Foto: Scanpix

Kan få dødsstraff

■ IRAK: Den irakiske påtalemyndigheten går inn for dødsstraff for Saddam Husseins fetter Ali Hassan al-Majeed. Majeed er tiltalt for folkemord mot etniske kurdere på slutten av 1980-tallet. Han innrømmet før helga å ha bedrevet kurdiske landsbyer ødelagt i det såkalte Anfal-feltet i 1988. ©NTB

15 drept

■ SRI LANKA: Minst 15 sivile ble drept da en buss eksploderte øst på Sri Lanka i går. De fleste av de drepte var kvinner og barn. 20 andre ble såret i eksplosjonen, opplyser politiet.

Ingen har hittil påtatt seg ansvaret for aksjonen, men en talsmann for forsvaret legger skylden på Tamiltigrene. LTTE avviser at de står bak bombeangrepet. ©NTB

Mao Zedongs sønn, Mao Anqing, er død. Foto: Scanpix

Maos sønn død

■ KINA: Mao Anqing, den siste kjente sønnen til Folkerepublikken Kinas grunnlegger Mao Zedong, ble begravd i Beijing mandag.

Mao Anqing ble 84 år gammel. Han var det andre barnet til Mao og hans første kone Yang Kaihui.

Selv om seremonien var svært dempet, sto hundrevis av mennesker i kø for å delta. Mange var militære i uniform. ©NTB

rapport

rapport.

Ein fersk analyse ved Nansensenteret avfeiar at svekkinga av Golfstraumen fører til kaldare klima langs norskekysten. Her er ein redningsskøyte på vei langs Helgelandskysten. Foto: Scanpix

isfritt om 50 år. No trur mange at det kan gå endå fortare, seier Furevik til forskning.no.

Varmt for torsken. For folk på Vestlandet er det kanskje utsiktene til meir regn som har gjeve størst grunn til uro. Men ein temperaturauke på eit par grader i havet vil få enorme konsekvensar også på andre måtar.

Allereie no ser ein at gytefeltet utanfor Sør- og Vestlandet er blitt i varmaste laget for torsken, som i staden må trekkje nordover for å gyte. Om nokre år kan våre farvatn vere ulevelege for mange av dei tradisjonelt viktige kommersielle fiskeslaga våre.

– Slik sett kjem det internasjonale polaråret på eit strategisk tidspunkt, seier Tore Furevik.

En kvinne samler drikkevann fra en brønn utenfor hjemmet sitt i Faigi, Nigeria. FNs klimarapport, som blir lagt fram langfredag, viser blant annet at vann og matproduksjonen vil bli truet i framtida, spesielt i Afrika, Asia, Amerika og Sør-Europa. Foto: Scanpix

Klimaendringer skaper mangel på mat og vann

Nordmenn kan glemme skiferie i påsken. Andre får større problemer. Klimaendringene kan gi mangel på vann og mat for mange hundre millioner mennesker, konkluderer FNs klimapanel i en ny rapport.

Langfredag legger FNs klimapanel fram sin andre delrapport, om virkningene av klimaendringer på natur, mennesker og samfunn.

Forskere og embetsmenn fra over 100 land er denne uka samlet i Brussel for å finslippe detaljene i et drøyt 20 siders sammendrag av rapporten, men det er ikke ventet store endringer i hovedkonklusjonene.

Klimapanelet la fram første del av sin nye hovedrapport i februar. Det er over 90 prosent sikkert at klimaendringene er menneskeskapte, konkluderte forskerne. Ventet temperaturøkning dette hundreåret vil være mellom 1,8 og 4 grader – det mest optimistiske anslaget forutsetter lav befolkningsvekst og en rask overgang til ren teknologi.

Virkingene. Delrapporten som legges fram i Brussel fredag, tar for seg konsekvensene av en slik temperaturøkning. Den handler om hvordan endringer i klima vil påvirke både natur og samfunn.

Rapporten tar for seg både al-

lerede observerte virkninger og hva vi kan vente oss i framtida. Klimapanelet går gjennom hvordan temperaturøkning og havnivåstigning vil virke på økosystemer og natur, vannressurser, jord- og skogbruk, kystområder, ulike samfunnsinfrastruktur og menneskers helse.

Rapporten vurderer også ulike regioners sårbarhet for klimaendringer, og hvilken mulighet de har for å iverksette motiltak.

Vann og mat. Klimaendringene vil føre til at mange hundre millioner mennesker vil oppleve mangel på rent vann, både i Afrika, Asia, Amerika og Sør-Europa.

Vannmangel vil også hemme jordbruket og dermed matproduksjonen. Større deler av Afrika vil bli for tørt for jordbruksproduksjon.

Isbreene i Himalaya vil så godt som sikkert bli kraftig redusert allerede i løpet av noen få tiår. Det vil få svært store konsekvenser for mange hundre millioner mennesker i Kina, India og Bangladesh. Vannet fra isbreene i Himalaya er avgjørende for vannforsyning og jordbruk i store og tett befolkede områder.

En moderat oppvarming, opp til 2 grader, kan samtidig føre til økt matproduksjon i Nord-

Europa og Nord-Amerika noen tiår. Men det kan bli et forbigående fenomen. Jordbruk, og særlig skogbruk, er langsiktige næringer, som krever stabilt klima. Og er det noe framtidas klima ikke blir preget av, så er det stabilitet.

Fattige rammes hardest. Klimaendringene rammer urettferdig: Det er fattige mennesker, særlig i Afrika sør for Sahara og i Asia, som rammes hardest.

Klimaendringene vil også ramme rike land, på ulike måter. Men disse landene er gjennomgående bedre i stand til å møte utfordringene, gjennom skadeforebygging, omstillinger og lignende.

Fattige utviklingsland har ikke de samme mulighetene til forebygging og omstilling, og skadevirkningene er samtidig mer entydig negative, for noen av landene direkte katastrofale.

Afrikas bidrag til CO₂-utslippene, som har skapt klimaproblemene, har vært minimale. Likevel er det Afrikas bønder som rammes raskest og hardest av klimaendringene.

Rapporten fra FNs klimapanel vil gi ny ammunisjon til kravet om at rike land må innfri sine gamle løfter om å hjelpe sårbare utviklingsland med motiltak mot klimaskader. ©NTB